

Dosarul nr.3ra-1073/23
2-23150009-01-3ra-01112023

Prima instanță: Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă (jud.: Ciocîrtă-Rusu Olesea)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: G. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

02 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului depus de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în persoana președintelui partidului Lungu Alexei și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”,

în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10, terț Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală Căușeni nr.10/1 cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis, din alte motive, apelul depus de Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10, casată integral hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă și emisă o decizie nouă sub formă de încheiere, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea înaintată de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidul Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie,

c o n s t a t ă :

La 18 octombrie 2023, prin intermediul oficiului poștal Cimișlia, concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în persoana președintelui partidului Lungu Alexei și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie au depus acțiune la Judecătoria Căușeni, în procedura contenciosului

administrativ, care a fost înregistrată la 23 octombrie 2023, împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10 cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, la 06 octombrie 2023, în incinta Circumscripției Electorale nr.10/1 or. Căușeni, aflată pe adresa juridică or. Căușeni str. Meșter Radu, 3, s-a prezentat persoana împuternicită din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, Andrieș Ion, în vederea depunerii cererii de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul local Căușeni, însoțită de anexele prevăzute de art.68,163 din Codul electoral și pct.24, 27, 30, 33 din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegeri locale, după cum urmează:

- extrasul din procesul-verbal al Biroului politic al PP „ȘANSĂ” cu privire la desemnarea candidaților (o filă);
- datele biografice ale candidaților (12 file/exemplare);
- declarația candidaților privind consimțământul de a candida (12 file/exemplare);
- declarația de avere și interese a candidaților (12 exemplare);
- declarația candidaților privind lipsa interdicțiilor (12 exemplare);
- copia buletinelor de identitate ale candidaților (12 exemplare).

Urmare a verificării setului de acte depus, de către membrul CECE Căușeni nr.10/1, Cojocar Maria, au fost întocmite două acte de transmitere-recepționare a documentelor electorale pentru înregistrarea candidatului la funcția de primar și respectiv pentru înregistrarea candidaților la funcția de consilieri în Consiliul local Căușeni, fapt prin ce s-a confirmat respectarea prevederilor Codului electoral și ale Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegeri locale.

În pofida faptului că potrivit legii, organul electoral are la dispoziție 7 zile pentru înregistrare, iar acest termen este stabilit anume pentru a clarifica unele neclarități legate de dosar, inclusiv, prin solicitarea de completare sau corectarea anumitor erori tehnice, organul electoral a refuzat orice comunicare.

Reclamanții au remarcat că, în perioada examinării dosarului depus de persoana împuternicită de la Partidul Politic „ȘANSĂ” - Andrieș Ion, CECE Căușeni nr.10/1 nu a solicitat acte suplimentare și nici nu a informat despre faptul că documentele prezentate nu corespund cerințelor stabilite, ceea ce este în contradicție cu prevederile pct.51 din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegeri locale potrivit cărora, în procesul de examinare și verificare a autenticității datelor înscrise în documentele prezentate de candidații în alegeri, consiliul electoral de circumscripție poate să solicite informații aferente în acest sens și de la alte entități, inclusiv prin intermediul Comisiei Electorale Centrale.

Cu toate acestea, la 11 octombrie 2023, ora 16:00, reprezentantului Partidului Politic „ȘANSĂ” i-a fost notificată Hotărârea nr.35 din 10 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10/1, prin care s-a respins cererea de înregistrare a candidaților.

Nefiind de acord cu actul administrativ enunțat, la 12 octombrie 2023, concurentul electoral PP „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali s-au adresat cu cerere prealabilă la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căușeni nr.10, solicitând anularea Hotărârii nr.35 din 10 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10/1 ca fiind adoptată neîntemeiat, constatarea ca fiind depusă, în corespundere cu prevederile art.68 și art.163 din Codul electoral, cererea de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni desemnați de Partidul Politic „ȘANSĂ” la alegerile locale din 05.11.2023, cu prezentarea actelor corespunzătoare, cu adoptarea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă cererea de înregistrare în calitate de concurenți electorali a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” .

Reclamanții consideră că, CECE Căușeni nr.10 nu a examinat în termenul legal cererea prealabilă după cum prevede art.100 din Codul electoral (3 zile) ceea ce impune necesitatea adresării în instanța de judecată cu acțiune în obligare împotriva CECE Căușeni nr.10, prin care să fie obligată CECE Căușeni nr.10 să emită hotărâre de admitere a cererii de înregistrare în calitate de concurenți electorali a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”.

Referitor la condiția de respectare a procedurii extrajudiciare de soluționare a divergențelor apărute în procesul de înregistrare a cererii candidaților, reclamanții au subliniat că, la 12 octombrie 2023, concurentul electoral PP „ȘANSĂ” a înregistrat la CECE Căușeni nr.10 cerere prealabilă înregistrată cu nr.10, astfel procedura prealabilă prevăzută de Codul administrativ, dar și de art.91 din Codul electoral, au fost respectate.

Cu privire la respectarea termenului de contestare a actului administrativ individual, reclamanții au menționat că, acest termen a fost respectat conform prevederilor speciale expuse la art.95 din Codul electoral.

Totodată, în sensul revendicării încălcării, prin activitatea administrativă, a unui drept prin prisma art.17 din Codul administrativ, reclamanții au reținut că, Hotărârea nr.35 din 10 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10/1, vizează drept destinatari concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie, prin care s-a respins înregistrarea lor la funcția de consilieri locali în Consiliul or. Căușeni din partea PP „ȘANSĂ”.

Reclamanții au menționat că, atât solicitantul, cât și reprezentanții desemnați, alte persoane cointeresate (candidații desemnați de partidul politic), nu au avut posibilitatea de a participa în cadrul procedurii administrative descrise, nu au fost informați despre ziua și ora examinării setului de acte, chiar dacă au cerut să fie audiați pentru a clarifica unele circumstanțe care au apărut nu din vina lor.

Consideră că, acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii și eludare a normelor imperative ale codului administrativ cu privire la efectuarea unei proceduri administrative.

La caz, au fost grav încălcate prevederile art.44 alin.(3) din Codul administrativ potrivit cărora, autoritatea publică este obligată să atragă în procedura administrativă, din oficiu sau la cerere, persoanele ale căror drepturi pot fi afectate prin procedura administrativă. Dacă are cunoștință despre astfel de persoane, autoritatea publică le informează despre inițierea sau desfășurarea procedurii administrative.

Unul din principiile generale ale activității autorității publice este principiul legalității, conform căruia autoritățile publice trebuie să acționeze în conformitate cu legea (art. 21 Codul administrativ). Autoritățile publice trebuie să aplice tratament egal, să fie imparțiali și să dea dovadă de bună credință (art. 23-25 Cod administrativ).

Contrar normelor legale, candidații desemnați de Partidul Politic „ȘANSĂ” au avut parte de un tratament discriminatoriu, contrar legii, fără respectarea bunei credinței și cu o vădită părtinire.

În opinia reclamantilor, refuzul de a înregistra un candidat în alegeri, reprezintă una din cele mai grave sancțiuni și duce la afectarea unui drept fundamental, încălcarea principiului unor alegeri libere și dreptul de a fi ales prevăzut de legea supremă a RM Constituția.

Actul administrativ contestat nu a dat nici-o explicație cu privire la motivele refuzului, decât doar o mențiune precum că nu au fost depuse toate actele, ceea ce denotă că contrar prevederilor art.118 din Codul administrativ, actul administrativ nu este motivat. Or, motivarea trebuie să justifice prin forța logicii, raționamentelor, probelor și normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului administrativ, însă, la caz această exigență lipsește.

Încălcările descrise, incertitudinea și netransparența actului administrativ, fac dovada caracterului incert al acestuia, or, potrivit art.119 alin.(1) din Codul administrativ, conținutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Caracterul cert, trebuie să denote raționamentul actului administrativ individual emis, astfel încât dispozitivul să fie rezultatul unei raționament juridic constant, proporțional și previzibil.

La caz, hotărârea CECE Căușeni nr.10/1 nu este motivată și nu este suficient de certă.

La fel, actul administrativ contestat nu este motivat referitor la temeiurile de fapt privind refuzul înregistrării listei candidaților la funcția de consilieri locali din care motiv constituie un act administrativ ilegal.

Din hotărârea contestată rezultă că, solicitantul nu a respectat prevederile art.68 și art.163 din Codul electoral, adică nu a prezentat toate actele corespunzătoare, fapt care în viziunea reclamantilor este eronat, întrucât alegațiile organului electoral vin în contradicție cu însuși actul de transmitere-recepție semnat de membrul CECE Căușeni nr.10/1, responsabil de primirea documentelor.

Potrivit acestui act de recepție toate actele necesare prevăzute la art.68 și art.163 din Codul electoral au fost depuse.

Cu atât mai mult că, au declarat pe propria lor răspundere că tot dosarul a fost complet.

Toate actele ce vizează pe toți candidații au fost completate și depuse cu respectarea procedurii legale și în situația în care organul electoral, din motive necunoscute, fie din eroare umană sau tehnică, a constatat ulterior lipsa unor înscrisuri prezentate, acest fapt nu poate fi imputat solicitantului, care *de jure* și *de facto* nu are niciun interes să depună un dosar incomplet, fiind conștient de consecințele ce pot surveni.

Prin acțiunile abuzive ale CECE Căușeni nr.10/1, nu mai puțin de 12 candidați la funcția de consilieri locali, sunt limitați într-un drept fundamental - drept de a fi ales garantat de art.38 din Constituție.

În speța dedusă judecății, autoritatea emitentă a admis în exercițiul funcției o activitate administrativă arbitrară, fapt interzis de prevederile art.16 alin.(2) din Codul administrativ, dar totodată nu și-a motivat integral propriul act administrativ. Or, potrivit art.118 alin.(3) din Codul administrativ, motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia.

Prin urmare, nemotivarea completă a actului administrativ individual, condiționează ilegalitatea acestuia.

La examinarea dosarului administrativ, autoritatea publică emitentă a ignorat prevederile imperative ale Codului electoral și ale Codului administrativ, interpretând și aplicând eronat legea, abuziv și cu rea-credință, dând dovadă de subiectivism și atitudine părtinitoare.

În viziunea reclamanților, CECE Căușeni nr.10/1 a aprobat o măsură nemotivată, disproporționată și în contradicție cu prevederile imperative ale legii și ale Constituției.

În contextul enunțat, concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjișer Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșă Tatiana și Oltu Anatolie au solicitat admiterea acțiunii și anularea Hotărârii nr.35 din 10 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10/1 cu privire la respingerea cererii de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul or. Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”; constatarea ca fiind depusă în corespundere cu prevederile art.68 și art.169 din Codul electoral, cererea de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni desemnat de către Partidul Politic „ȘANSĂ” la alegeri locale din 05 noiembrie 2023, cu prezentarea actelor corespunzătoare; dispunerea emiterii unei hotărâri noi, prin care să fie admisă cererea de înregistrare în calitate de concurenți electorali a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”.

Prin încheierea din 24 octombrie 2023 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă a fost atras în proces în calitate de terț – Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală Căușeni nr.10/1 (f.d.47).

Prin hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă s-a admis acțiunea depusă de Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina

Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie. S-a anulat Hotărârea nr.35 din 10 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10/1 cu privire la respingerea cererii de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul or. Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”. S-a constatat ca fiind depusă în corespundere cu prevederile art.68 și art.163 din Codul electoral, cererea de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni desemnați de către Partidul Politic „ȘANSĂ” la alegerile locale din 05 noiembrie 2023, cu prezentarea actelor corespunzătoare. S-a obligat Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală Căușeni nr.10/1 să emită o hotărâre nouă de admitere a cererii de înregistrare în calitate de concurenți electorali a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul or. Căușeni din Partea Partidului Politic „ȘANSĂ”.

Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă, fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, a motivat hotărârea de admitere a acțiunii prin prisma următoarelor aspecte.

Referitor la admisibilitatea acțiunii, prima instanță, cu trimitere la prevederile art.91 alin.(3), art. art.94 alin.(1), art.95 alin.(1) și (8), art.96 alin.(1)-(3) din Codul electoral, a considerat că acțiunea este admisibilă, reținând că, la 10 octombrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căușeni nr.10/1 a emis hotărâre cu privire la respingerea cererii de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni din partea PP „ȘANSĂ” pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023 (f.d.18).

Nefiind de acord cu hotărârea menționată, Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni desemnați de către Partidul Politic „ȘANSĂ” - Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana, Oltu Anatolie, Sîrbu Ina, Ceban Veronica, Topală Vitalie au contestat-o în instanța de judecată, solicitând anularea acesteia din motiv că aceasta este una ilegală și contravine prevederilor art.68 și art.163 din Codul electoral.

Cu referire la art.68 alin.(1) din Codul electoral, prima instanță a stabilit că, alegerile locale pentru anul 2023 se vor desfășura la data de 05 noiembrie, respectiv, ultima zi de depunere a actelor a fost 06 octombrie 2023, ora 17:00.

La fel, a menționat că, potrivit extrasului din registrul de evidență de depunere a actelor din cadrul CECE 10/1, sub nr.26, este înregistrat PP „ȘANSĂ”, reprezentat de Andrieș Ion, care s-a prezentat la data de 06.10.2023, ora:16:45, pentru depunerea actelor (f.d.1 dosar administrativ).

Reprezentantul PP „ȘANSĂ”, Andrieș Ion, s-a prezentat în termen pentru depunerea actelor de înregistrare la funcția de primar a candidatului Sîrbu Ina și la funcția de consilieri locali a 12 candidați din partea PP „ȘANSĂ”.

Cu trimitere la art.163 din Codul electoral, prima instanță a constatat că, potrivit actului de transmitere-recepționare a documentelor electorale pentru înregistrarea candidatului la funcția de consilier din 06.10.2023, PP „ȘANSĂ” a transmis, iar CECE nr.10/1, în persoana Cojocar Maria, a recepționat cererea de înregistrare – 1;

hotărârea/decizia confirmată prin procesul verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic – 1; datele biografice ale candidatului – 12; declarația candidatului privind consimțământul de a candida la alegerile pentru funcția de consilier local - 12; declarația de avere și interese personale – 12; declarația candidatului pe propria răspundere - 12; copia buletinului de identitate a candidatului – 12. Actul respectiv fiind semnat de persoana care a transmis și persoana responsabilă de recepționarea actelor (f.d.2 dosar administrativ).

Prima instanță a apreciat critic poziția organului electoral precum că pentru funcția de consilieri locali din partea PP „ȘANSĂ” au fost prezentate 11 seturi de acte în loc de 12, întrucât potrivit actului sus menționat se probează contrariul.

Totodată instanța a subliniat că, la dosarul administrativ nu se regăsește un act de constatare unde să fie consemnat faptul că în procesul de verificare a actelor s-a comis o eroare fiind numărate eronat 12 seturi de acte în loc de 11 seturi, la fel, la dosarul administrativ nu se regăsește nici explicația persoanei responsabile de recepționarea și verificarea actelor, la acel moment în persoana Cojocari Maria, respectiv toate alegațiile pîrîtului și tertului sunt la nivel declarativ, acestea nefiind probate prin careva înscrieri. Or, însăși persoana responsabilă de recepționarea actelor, Cojocari Maria, în cadrul ședinței de judecată a declarat că a comis o eroare la numărarea setului de acte, însă despre faptul dat nu a informat persoana responsabilă de depunere a actelor, argumentul fiind unul nejustificat, deoarece potrivit art.24-25 din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Autoritățile publice competente trebuie să își exercite atribuțiile legale în mod imparțial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă.

Prima instanță a conchis că, în cazul în care, Cojocari Maria, persoana responsabilă de recepționarea actelor, după ce a semnat actul de transmitere-recepționare a documentelor electorale, a depistat că un set de acte nu se ajunge, urma neîntârziat să informeze persoana care a depus pachetul de documente, la caz, pe Andrieș Ion, pentru a lichida neajunsurile, acordând un termen rezonabil pentru acest fapt, iar în cazul în care acesta nu lichida neajunsurile în termenul stabilit, CECE Căușeni nr.10/1, era în drept să emită decizie cu privire la refuzul înregistrării candidaților, or, potrivit pct.50 din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, în procesul de examinare și verificare a autenticității datelor înscrise în documentele prezentate de candidații în alegeri, consiliul electoral de circumscripție poate să solicite informații aferente în acest sens și de la alte entități, inclusiv prin intermediul Comisiei Electorale Centrale.

La acest aspect, instanța a notat că, potrivit pct.53 din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, în cazul în care documentele prezentate nu corespund cerințelor stabilite de prezentul regulament și de alte acte normative aferente, precum și în condițiile art.68 alin.(1¹), art.163 alin.(3) și/sau art.164 alin.(3) din Codul electoral, consiliul electoral de circumscripție refuză înregistrarea în calitate de concurent electoral sau a candidatului de pe listă, adoptând în

acest sens o hotărâre motivată. În acest caz, hotărârea motivată se comunică subiectului vizat în termen de 24 de ore de la adoptare.

Prima instanță consideră că, în speța nu s-a demonstrat faptul că din partea PP „ȘANSĂ” au fost depuse 11 seturi de documente în loc de 12, deoarece actul de transmitere-recepționare a documentelor electorale pentru înregistrarea candidatului la funcția de consilier din 06.10.2023, semnat de persoanele responsabile, denotă contrariul, iar la dosar nu au fost anexate acte confirmative de constatare a lipsei unui set de documente pentru candidatul Ina Sîrbu la funcția de consilier local.

Instanța nu a reținut alegația CECE raionale Căușeni nr.10 precum că, concurentul electoral PP „ȘANSĂ” urma să se prezinte mai devreme pentru a depune actele și că trebuia să prevadă unele consecințe sau neajunsuri în cadrul verificării actelor, menționând că Codul electoral permite depunerea actelor până în ultima zi de înregistrare la finele zilei de muncă, în speța la 06.10.2023, ora 17:00, ceea ce a și făcut concurentul electoral, PP „ȘANSĂ”, respectiv acestuia nu-i poate fi imputat faptul că a încălcat termenul de depunere a actelor. Or, în cadrul ședinței de judecată atât partea pârâtă, cât și terțul au menționat că, unicul temei de refuz în înregistrarea candidaților la funcția de consilier local a fost lipsa setului de acte a candidatului Ina Sîrbu.

Pe final, prima instanță a concluzionat că nu există temei legal de a respinge cererea de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul orășenesc Căușeni din partea PP „ȘANSĂ”, din care motive acțiunea depusă Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie, a fost admisă integral.

La 26 octombrie 2023, cu respectarea prevederilor art.95 alin.(1) și (8) din Codul electoral, prin intermediul poștei electronice, Comisia Electorală al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10 a depus apel împotriva hotărârii din 25 octombrie 2023 a Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă, iar la 30 octombrie 2023 a fost prezentată motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 25 octombrie 2023 a Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă, pe care o consideră neîntemeiată (f.d.63,76, 85-88).

Prin decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost admis, din alte motive, apelul depus de Comisia Electorală al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10. S-a casat integral hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă și s-a emis o decizie nouă sub formă de încheiere, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea depusă de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie, din motiv că acțiunea a fost depusă după expirarea termenului legal prevăzut la art.95 alin.(1) și (8) din Codul electoral și reclamanții nu au cerut repunerea în termen a acțiunii.

Fiind investită cu judecarea cauzei în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău a motivat decizia, menționând că reclamantii au respectat procedura prealabilă reglementată de art.91 din Codul electoral, depunând la data de 12 octombrie 2023 cererea prealabilă la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10 - organ electoral ierarhic superior, solicitând anularea Hotărârii nr.35 din 10.10.2023 a Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală Căușeni 10/1.

Instanța de apel a stabilit că, în urma examinării cererii prelabile, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10 a emis decizia nr.63 „Cu privire la contestația concurentului electoral PP „Șansa”, prin care a respins contestația ca neîntemeiată, iar în pct. 2 al deciziei s-a indicat: *„Decizia poate fi contestată în decurs de 3 zile de la data adoptării, la Judecătoria Căușeni sediul central”*.

Cu referire la art.95 alin.(1) și (8) din Codul electoral, instanța de apel a reținut că, termenul de depunere a acțiunii în contencios administrativ, în speță, se calculează începând cu ziua următoarei zilei în care a fost adoptată decizia pe marginea cererii prelabile - 14 octombrie 2023 și a expirat de drept la data de 17 octombrie 2023, aceasta fiind ultima zi pentru depunerea acțiunii în instanța judecătorească (f.d.32-34 din dosarul administrativ).

Instanța de apel a constatat că contestatarii Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”- Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana, Oltu Anatolie, Sîrbu Ina, Ceban Veronica, Topală Vitalie, au înaintat acțiunea, prin intermediul oficiului poștal la data de 18 octombrie 2023 (fapt confirmat prin ștampila oficiului poștal aplicată pe plic – f.d. 41 verso, cât și prin informația de pe portalul web al poștei Moldovei pentru trimiterea poștală DS8005208913AS), după expirarea termenului de 3 de zile prevăzut de lege pentru contestarea actului administrativ defavorabil, ultima zi de înaintare a acțiunii fiind data de 17 octombrie 2023.

Cu trimitere la prevederile art. 95 alin.(1) și (8) din Codul electoral, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia de a declara ca fiind inadmisibilă acțiunea depusă de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidul Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiș Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie, din motiv că acțiunea a fost depusă după expirarea termenului legal. Or, prescrierea dreptului de atacare a actelor organelor electorale, a fost instituită de legiuitor ca o măsură de ordonare a părților în exercitarea drepturilor și obligațiilor în materie electorală, iar pentru eficientizarea acesteia, fiind prevăzută instituția repunerii în termenul de prescripție omis, reglementată de prevederile art.210 și art.65 din Codul administrativ, drept de care reclamantii nu au făcut uz.

Așadar, în circumstanțele în care legiuitorul a indicat expres că, termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ în materie electorală se calculează de la data emiterii hotărârii pe marginea cererii prelabile, dar nu de la data notificării hotărârii, instanța de judecată nu este în drept să dispună din oficiu repunerea

reclamantului în termenul de înaintare a acțiunii, în condițiile în care o astfel de solicitare nu a fost formulată.

Instanța a considerat că, acțiunea a fost depusă cu încălcarea termenului stabilit de art.95 alin.(1), (8) din Codul electoral, or, termenul de contestare a hotărârii Consiliului Electoral de Circumscripție se calculează de la data adoptării hotărârii pe marginea cererii prealabile, dar nu de la data comunicării actului administrativ. Or, admiterea acțiunii înaintată cu depășirea termenului de prescripție, ar constitui o plasare a reclamanților într-o situație mai avantajoasă decât celelalte părți, încălcându-se prin aceasta principiul egalității armelor și dreptul de apărare împotriva reclamanților.

La 31 octombrie 2023, ora 23:20, (înregistrat la 01 noiembrie 2023), concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în persoana președintelui partidului Lungu Alexei și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” au depus recurs, împreună cu motivarea, împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii noi, prin care să fie menținută hotărârea din 25 octombrie 2023 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă.

În susținerea recursului recurenții au invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, menționând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanța de apel ca fiind stabilite, cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Recurenții au reținut că, la 10 octombrie 2023 a fost emisă hotărârea nr.35, prin care CECE Căușeni nr.10/1 a respins cererea de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”. La 12 octombrie 2023 au contestat hotărârea nominalizată cu cerere prealabilă la CECE Căușeni nr.10. Cu toate acestea, CECE Căușeni nr.10 până la data de 15 octombrie 2023 nu a examinat cererea prealabilă și nici răspuns nu au primit. Iar, la 18 octombrie 2023, ora 16:57, în termenul legal, reprezentantul lor, avocatul Coadă Andrei, prin intermediul oficiului poștal Cimișlia a depus acțiunea la Judecătoria Căușeni, care a fost înregistrată la 23 octombrie 2023.

Recurenții consideră eronată concluzia instanței de apel de a declara inadmisibilă acțiunea din motiv că a fost depusă după expirarea termenului legal, interpretând eronat prevederile art.100 din Codul electoral, care reglementează că, toate termenele de examinare a contestației și de depunere a contestațiilor, este de 3 zile.

La caz, actul administrativ contestat a fost adoptat la 10 octombrie 2023, comunicat lor la 11 octombrie 2023, cu cerere prealabilă s-au adresat la 12 octombrie 2023, termenul limită de soluționare a cererii prealabilă fiind 15 octombrie 2023, iar la 18 octombrie 2023 a fost depusă acțiunea în judecată, ceea ce demonstrează că acțiunea lor a fost depusă în interiorul termenului de prescripție.

Referitor la fondul recursului, concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” au invocat aceleași argumente ca și în acțiunea depusă anterior.

La 01 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” au depus recurs suplimentar, invocând că despre existența deciziei din 14 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10 nu au cunoscut, nu au fost invitați la ședința din 14 octombrie 2023, și nici nu au fost contactați telefonic pentru a fi informați despre adoptarea unei astfel de decizii. La fel, nu li s-a notificat decizia din 14 octombrie 2023.

Recurenții au calculat termenul de contestare reieșind din faptul că la 15 octombrie 2023 nu aveau niciun răspuns din partea CECE Căușeni nr.10, respectiv termenul a fost calculat începând cu data de 16 octombrie 2023, adică din momentul expirării termenului de 3 zile, când organul electoral trebuia să le dea un răspuns. Însă, atât la 15 octombrie 2023, cât și nici după această dată, nu au fost informați despre emiterea deciziei din 14 octombrie 2023, astfel, la 18 octombrie 2023 a fost depusă acțiunea în judecată, care în viziunea lor constituie a treia zi de contestare.

Potrivit art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art.245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, conform art.2 alin.(2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Se reține că, în speță, reclamații - concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și candidații la funcția de consilieri locali din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” – Ina Sîrbu, Rusu Octavian, Gorneț Victoria, Bodiu Ivan, Ilieș Tatiana, Ceban Veronica, Topală Vitalie, Gadjigher Diana, Balaban Carolina, Topală Marin, Focșa Tatiana și Oltu Anatolie contestă Hotărârea nr.35 din 10 octombrie 2023 a CECE Căușeni nr.10/1 cu privire la respingerea cererii de înregistrare a candidaților la funcția de consilieri locali în Consiliul or. Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, emisă în baza Codului electoral al Republicii Moldova nr.325 din 08 decembrie 2022.

Deci, normele legislative speciale derogatorii se referă inclusiv și la termenul de depunere a recursului împotriva deciziei instanței de apel, adică cele prevăzute de Codul electoral al Republicii Moldova, care față de Codul administrativ, sunt norme juridice speciale.

Conform art.95 alin.(1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Aliniatul (8) al aceluiași articol stipulează că, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Dispozitivul deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificat la adresele electronice a Partidului Politic „ȘANSĂ” și a reprezentantului împuternicit, avocatul Coadă Andrei, la data de 31 octombrie 2023, ora 19:01, fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la dosar (f.d.132).

Totodată, din actele cauzei rezultă că decizia integrală a Curții de Apel Chișinău a fost notificată la poșta electronică a Partidului Politic „ȘANSĂ” și a reprezentantului împuternicit, avocatul Coadă Andrei, la data de 01 noiembrie 2023, ora 09:48, fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la dosar (f.d.133).

Astfel, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal prevăzut la art.95 alin.(1) și (8) din Codul electoral, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 31 octombrie 2023.

La 01 noiembrie 2023, întru respectarea dreptului părților la un proces echitabil, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale or. Căușeni nr.10/1 și Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10 copia recursului (inițial și suplimentar) depus de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referințelor, cu toate acestea intimații nu și-au valorificat dreptul procedural și nu au depus referințe (f.d.158, 174).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.245¹ alin.(1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale. Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel. Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit.a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele precitate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ” și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ” conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în acțiune, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel, în modul în care este garantat de art.6§1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că, dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate

a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹ din Codul administrativ. Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretinsei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorilor recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, în jurisprudența sa constantă, CtEDO statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230].

Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a declara inadmisibil recursul depus de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în persoana președintelui partidului Lungu Alexei și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”.

În conformitate cu art.98 alin.(1) pct.4) din Codul electoral, art.230 și art.246 alin.(1) și (2) lit.a¹) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de concurentul electoral Partidul Politic „ȘANSĂ”, în persoana președintelui partidului Lungu Alexei și Ina Sîrbu, candidat la funcția de consilier local în Consiliul local Căușeni din partea Partidului Politic „ȘANSĂ”, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni